

Digitale geneesmiddel-informatie op maat voor elke patiënt

SAMENVATTING

De meeste patiënten in Nederland krijgen vanuit de apotheek medicijninformatie mee afkomstig van Stichting Health Base. In dit artikel beschrijven we hoe de Geneesmiddelinformatie voor de patiënt (GIP) zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld van een papieren document met alleen tekst, naar een digitaal document dat kan worden gelezen, bekeken of beluisterd, op elk moment én in verschillende talen. De GIP is persoonlijke medicijninformatie, op maat gemaakt voor de patiënt door van leeftijd, geslacht, (contra-)indicaties en overig medicijngebruik gebruik te maken. De transitie naar digitaal biedt nieuwe mogelijkheden om medicijninformatie nog beter af te stemmen op de wensen en behoeften van elke patiënt.

Lisse Commandeur, Daphne Ensink-Dost, Channah de Haas

L.Y. Commandeur, MSc., apotheker/redacteur/onderzoeker, afdeling Patiënteninformatie, Stichting Health Base, Houten

D. Ensink-Dost, MSc BA, apotheker/redacteur, afdeling Patiënteninformatie, Stichting Health Base, Houten

C. de Haas, MSc, apotheker afdeling Business Development, Stichting Health Base, Houten

Dynamische medicijninformatie

Het digitale tijdperk van de Geneesmiddelinformatie voor de Patiënt (GIP) begon door deze als pdf naar de patiënt te versturen in plaats van op papier mee te geven. Patiënten vinden het prettig dat de pdf met medicijninformatie er hetzelfde uitziet als de papieren versie, waardoor ze weten hoe ze de informatie moeten doorzoeken. Daarnaast raakt een pdf minder makkelijk kwijt en is die gemakkelijk erbij te pakken, bijvoorbeeld voor wie onderweg is. Zo kunnen patiënten de informatie bekijken op het moment dat deze voor hen relevant is.

Vervolgens kwam er behoefte aan een meer dynamische vorm van het presenteren van informatie. Patiënten willen snel de informatie zien die voor hen belangrijk is, en niet

door een heel tekstbestand hoeven te zoeken. Daarom is een digitale vorm met een uitklapmenu ontwikkeld (figuur 1), waarin de patiënt alleen kopjes van de onderwerpen met medicijninformatie te zien krijgt. Hier kan de patiënt het onderwerp aanklikken dat relevant is en zo zichzelf navigeren naar het antwoord op de vraag.

Het is een persoonlijke keuze of een patiënt liever alle informatie in één keer te zien krijgt (pdf) of zelf navigeert door de onderwerpen (via het uitklapmenu). Daarnaast wisselen ook de voorkeuren hoe een patiënt deze informatie wil ontvangen. De patiënt kan toegang krijgen tot de digitale GIP (zie kader Geneesmiddelinfor-

Simvastatine tablet 20 mg Cf

Hoe herken ik dit medicijn? >

Hoe werkt dit medicijn? >

Kan ik het medicijn gebruiken als ik...? >

Hoe gebruik ik het? >

Wat zijn de bijwerkingen? >

Wat kan ik zelf doen naast dit medicijn? >

Figuur 1 Digitale medicijninformatie.

matie voor de Patiënt) via een link per e-mail, via een patiëntenportaal of via een QR-code op het etiket van het medicijn. En er zijn ook patiënten die een voorkeur blijven houden voor informatie lezen op papier. Het is daarom belangrijk te achterhalen wat bij elke patiënt past, en op welke manier deze de informatie het liefst tot zich neemt.

Geneesmiddelinformatie voor de Patiënt (GIP)

De GIP is informatie over medicijnen in begrijpelijke taal, geschreven door apothekers van Stichting Health Base. Het bevat een selectie van de belangrijkste informatie uit de bijsluiter, aangevuld met extra informatie zoals off-labelgebruik. Het is een aanvulling op de uitgiftebegeleiding door de apotheek en de bijsluiter van de fabrikant. Bijzonder aan de GIP is de mogelijkheid deze informatie persoonlijk te maken voor de patiënt. Dat betekent bijvoorbeeld dat wanneer een GIP wordt meegegeven aan een man, er geen informatie in staat over gebruik tijdens zwangerschap en borstvoeding. En dat niet alle interacties van het desbetreffende medicijn staan beschreven, maar alleen de interacties met medicijnen die de patiënt ook daadwerkelijk gebruikt.

Medicijnvideo's en pictogrammen

Niet alle patiënten zijn vaardig om teksten over medicijnen te lezen. Soms geven patiënten de voorkeur aan het beluisteren van informatie. Patiënten hebben daarom tegenwoordig de mogelijkheid een video te bekijken over hun medicijn. Voor de meest gebruikte medicijnen hebben we een video gemaakt, waarin we in ongeveer twee minuten de belangrijkste informatie over het medicijn uitleggen: 'Uw medicijn in het kort'. De inhoud van de video's (het script) sluit aan bij de informatie in de GIP. Bij het schrijven van de scripts gebruiken we een *large language model* (LLM). Dit AI-model is getraind met onze informatie en onze schrijfstijl, zodat de videoscripts aansluiten bij onze kwaliteitseisen. De scripts worden omgezet in een video met behulp van een AI-videogenerator. De video's zijn ondertiteld en ook in de hierna te noemen talen te raadplegen.

Behalve de video's waarin de informatie uit de GIP wordt samengevat, hebben we in sommige GIP ook instructievideo's toegevoegd. Deze video's geven meer gedetailleerde

Simvastatine tablet 20 mg Cf

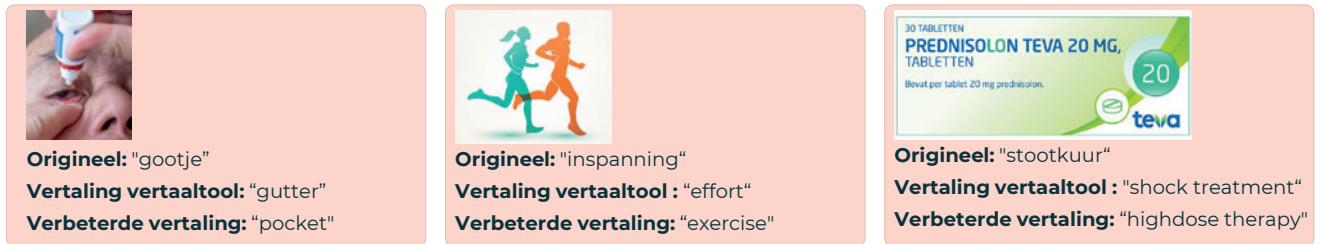
Figuur 2 Pictogram in de rubriek Zwangerschap.

aanwijzingen hoe de patiënt het medicijn moet gebruiken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een inhalatie-instructie bij middelen voor astma en COPD of een smeerinstructie bij middelen voor toediening op de huid. Deze video's zijn afkomstig van externe partijen, zoals de Long Alliantie Nederland of het Huidfonds.

Behalve video's hebben we sinds vorig jaar ook pictogrammen toegevoegd aan de medicijnteksten. Hiermee wordt de tekst nog beter te begrijpen voor iedereen, maar vooral voor patiënten die laaggeletterd zijn. Hiervoor is gebruikgemaakt van de zogeheten 'uniforme pictogrammen-set'. Deze set is ontwikkeld door het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) in samenwerking met zeventien partijen, waaronder Health Base. Het

Figuur 3 De medicijninformatie is in verschillende talen te raadplegen.

Figuur 4 Voorbeelden van problemen met vertalingen door de vertaaltool.

voordeel van deze set is dat de pictogrammen landelijk gebruikt gaan worden, waardoor medicijngebruikers de betekenis ervan leren kennen en deze niet steeds opnieuw hoeven te leren. In figuur 2 staat een voorbeeld van een pictogram in onze medicijninformatie.

Meerdere talen met behulp van AI

Om de medicijninformatie toegankelijk te maken voor patiënten die geen Nederlands spreken, is de GIP tegenwoordig ook in het Engels, Turks, Arabisch, Pools en Oekraïens beschikbaar (figuur 3). Voor het vertalen maken we gebruik van een AI-vertaaltool. We hebben hiervoor eerst meerdere LLM's onderzocht en geëvalueerd om uit te vinden welke tool de beste vertalingen geeft. Daarnaast maken we gebruik van moedertaalsprekers om de vertalingen verder te verbeteren. Dat is nodig, omdat er fouten in de vertaling kunnen ontstaan. Bijvoorbeeld door woorden met een andere betekenis in de medische context of bij woorden die in een andere taal meerdere betekenissen hebben. Een voorbeeld is de uitleg bij oogdruppelen, waarbij je een zogeheten 'gootje' maakt in het oog. Dat wordt vertaald als 'gutter' (dakgoot), in plaats van 'pocket'. Zie ook figuur 4.

Digitale begeleiding van medicijn-uitgiftes

Voordat een patiënt de mogelijkheid heeft de informatie over het nieuwe medicijn te lezen of beluisteren, komt deze vaak in de apotheek voor een beknopte uitleg. Deze uitleg kunnen we de patiënt tegenwoordig ook digitaal aanbieden. Een voordeel hiervan is dat de patiënt al vóór het ophalen van het nieuwe medicijn voorbereid is op het gebruik ervan. Doordat de patiënt voorbereid is, kan een eventueel uitgiftegesprek in de apotheek veel gericht gevoerd worden, gebaseerd op vragen of onduidelikheden die bij de patiënt spelen. Deze vragen kan de patiënt ook al digitaal stellen, wat laagdrempelig interactie tussen patiënt en apotheek bewerkstelligt. Uiteinde-

lijk zorgt dit ervoor dat het apotheekteam minder tijd hoeft te besteden aan uitgiftes.

Blik op de toekomst

Ons doel is eenvoudige, betrouwbare en makkelijk toegankelijke medicijninformatie die op elk moment door de patiënt te raadplegen is. In de toekomst zien wij medicijninformatie nog interactiever plaatsvinden waarbij er een laagdrempelige (digitale) connectie tussen patiënt en zorgverlener is. Ook moderne vormen van interactie zoals een chatbot of een digitale avatar zullen hier deel van gaan uitmaken. Zo willen we voldoen aan de wensen en behoeften van de patiënt, en daardoor goed medicijngebruik te bevorderen.

Informatie over Health Base

Stichting Health Base is een onafhankelijk expertisecentrum op het gebied van medische en farmacotherapeutische informatie in Nederland en België. Health Base ondersteunt zorgverleners en patiënten bij het nemen van belangrijke beslissingen ten aanzien van de behandeling of het voorkomen van gezondheidsklachten.

Dit doen we door de wetenschap te vertalen naar praktische behandeladviezen, informatie en waarschuwingen op maat. Deze zorginformatie integreren we waar mogelijk direct in het voorschrijf- of apotheekinformatiesysteem. Met de GIP en Voorlichting Instructie (VI) levert Health Base schriftelijke geneesmiddelvoorlichting aan alle apotheken in Nederland. Meer weten? Kijk op www.healthbase.nl of mail naar patienteninformatie@healthbase.nl.

